

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Un cosmos fără arme

Până nu de mult „războiul stelelor” era posibil numai în filmele de știință fantastică; acum începe să devină o realitate a lumii noastre și o amenințare în plus, ca și cum cele existente, atomice, neutronice și chimice, n-ar fi fost deajuns. A omori lumea o singură dată, nu mai pare a garanta securitatea nimănui; ea trebuie să poată fi omorâtă de mai multe ori, pentru ca somnul agresorilor potențiali să fie liniștit. Întrecerea în soluții tot mai nebunești, pare a fi însușirea cu totul specifică veacului nostru. Omul și omenirea sînt în fața unui examen decisiv: supraviețuire sau sinucidere, înțelepciune sau nebulie? De aceea mobilizarea tuturor conștiințelor încă sănătoase, e datoria capitală a vremii noastre, spre a îndrepta lucrurile spre pace și nu spre conflicte.

Față de cunoscutele bombe atomice, cu hidrogen, neutronice, față de rachetele cu rază medie de acțiune care se amplasează în văzul și cu știința tuturor, împotriva tuturor, acum a mai apărut și amenințarea cu inarmarea cosmosului, un război pe pământ riscînd extinderea și în cosmos, în așa fel încît să nu mai fie nicăieri, nici o scăpare pentru nimeni! „Ne aflăm, poate, în pragul accelerării militarizării spațiului cosmic, capabilă să transforme acest mediu într-un teren de luptă.” Afirmația se află într-un raport al S.I.P.R.I. (Institutul național pentru cercetări în problemele păcii, de la Stockholm). Militarizarea constă în primul rînd în dezvoltarea sistemelor de sateliți anti-satelit (ASAT), ceea ce va duce la intensificarea cursei înarmărilor atomice și în spațiu. Deoarece prin sateliți se poate dezvolta o strategie a recunoașterii (prin fotografiere) și a avertizării cînd o armă a pornit dintr-un anumit loc, s-a început punerea la punct a unor arme care să distrugă sateliții.

Pînă în prezent nu s-a trecut concret la înzestrarea spațiului cu anti-sateliți, dar ea este foarte iminentă. De aceea tot mai multe glasuri se unesc în vederea împiedicării acestui lucru. Între 2—4 aprilie 1984 a avut loc, la Moscova, o *Masă Rotundă* cu tema: „Un Cosmos fără arme: a stopa cursa înarmărilor care amenință spațiul și a pune tehnologia spațială în slujba păcii și a cooperării internaționale.” Au participat printre alții: prof. Savas Agourides (Grecia), rev. Richard Andriamanjato (Madagascar), D-na Rahantavololona Andriamanjato (Madagascar), Dr. Alexei Arbatov (Academia de științe, Moscova),

Dr. Sergio Ance Martinez (Cuba), Ven. Kuhok Bakula (budist, India), Dr. Robert Bowman (Președintele Institutului ptr. studiul Spațiului și al Securității, U.S.A.), Dr. Milan Codr (Cehoslovacia), D-l Eugeniusz Czpkwin (Polonia), Ambasadorul Olle Dahlen (Suedia), Episcopul Christoph Demke (R.D.G.), Dr. Helmut Domke (R.D.G.), D-l Dwain Epps (Director Afaceri internaționale, Consiliul Bisericii lui Hristos, U.S.A.), D-l Saldangashin Erdene (Mongolia), D-l Ulrich Fahl (R.D.G.), Dr. Hubert Feigi (fizician, R.F.G.), Mitropolit Paul Mar Gregorius (India), Khambo Lama Kh. Gaadan (Mongolia), canonicul Raimond Goor (Belgia), rev. Richard Harries (decan King's College, Londra), D-l H. N. Kaul (India), Dr. Ahmad Kaftaro (Siria), D-na Gwendoline Konie (Zambia), D-l George Koumanakos (general, Grecia), Dr. și D-na William Lazareth (U.S.A.), Dr. Crispin Mozobere (Zambia), Dr. Liubomir Mirejovsky (secretar general C.C.P., Praga), Dr. Kazimierz Moravski (Polonia), D-l Phaon Van Hieu (budist, Vietnam), Dr. Bruce Rigdon (U.S.A.), D-na Eva-Maria Schneider (R.F.G.), rabinul Adolf Shaevici (U.R.S.S.), Dr. Abdul Shukoor (Afghanistan), D-l Friedehelm Solms (Elveția), D-l Martin Sovik (S.U.A.), rev. Bokuko Tsuchiama (Japonia), Dr. Costa Thipis (U.S.A.), prof. Raoul Vidales Delgado (Mexic), muftiul Ahmad Ben Muhammed Zabara (Yemen), D-l Adolfo M. A. Zinser (Mexic) și alții. Din partea Conferinței Bisericilor Europene, de la Geneva, a participat prof. român Dr. Dumitru Popescu, director de studii, iar Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Mitropolitul Ardealului Dr. Antonie Plămădeală.

Din U.R.S.S. a participat cosmonautul veteran Titov, care a spus în intervenția sa: „Cu ajutorul sateliților se poate supraveghea lansarea rachetelor balistice și se poate controla respectarea tratatelor internaționale și a dezarmării. Recunoașterea electronică permite supraveghearea forțelor armate și pregătirea acțiunilor de război. Folosirea lor pentru apărare este un factor de deșcurajare, într-o oarecare măsură, a agresorului și contribuie la stabilizarea situației internaționale. Totuși armele ABM și ASAT care se propun acum în spațiu, nu fac parte din categoria armelor de apărare ci duc inevitabil la violarea echilibrului strategic și la creșterea posibilității unui război nuclear”. Același lucru l-a declarat și Dr. Raja Mohan, de la Institutul de studii asupra Apărării, din India.

În raportul uneia din cele trei grupe de lucru se spune: „Afirmațiile despre caracterul defensiv al armei cosmice n-au sens. Astăzi, apărarea și atacul sînt legate inseparabil. În secolul nuclear apărarea împotriva armei nucleare trebuie evaluată mai înțiti din punctul de vedere al capacității de a contracara lovitură nucleară”.

În cuvîntul său, reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române a vorbit despre voința de pace a poporului român și a cerut interzicerea înarmării în cosmos și asigurarea unui „cosmos curat” prin tratate internaționale care să garanteze că nu se vor amplasa arme nucleare pe cerul instelat pe care, de cînd lumea, ochii oamenilor au căutat stelele și luna, frumuseți dătătoare de bucurii și încîntare. Oamenii au privit dintotdeauna la cer ca la un simbol al vieții și al armoniei, al sensului și al rațiunii, al iubirii și al buneii înțelegerii. Au localizat acolo pe Dumnezeu și au privit în sus după ajutor. De acolo a venit ploaia dătătoare de roade, și zăpada, și lumina, și căldura. Pe Kant nu-l minuna nimic mai mult decît cerul instelat și legea morală din om. Să nu-i lăsăm să-și facă de cap pe cei care vor să transforme și cerul într-o zonă de teamă și coșmar. Trebuie ca și Bisericile să facă totul ca să sensibilizeze opinia publică întru apărarea trumuseții privirilor în sus. Să nu fie nimeni lăsat să plaseze în cosmos diavoli care, și de acolo, să amenințe viața oamenilor. Trebuie să cerem reconsiderarea urgentă și re-afirmarea valorilor morale: între pace și război, să afirmăm pacea; între viață și moarte, să afirmăm viața; între dreptate și nedreptate, să afirmăm dreptatea; între păcat și virtute, să afirmăm virtutea. Afirmînd binele și dreptatea, dragostea și înțelegerea, nu vom face altceva decît, noi toți, reprezentanții religiilor adunați aici, vom afirma valoarea moralei religioase, aceeași în toate religiile cînd e vorba de apărarea vieții și a păcii, a binelui și a virtuții. Militarizarea spațiului cosmic, care urmează militarizării spațiului terestru al planetei noastre, taptul că nu se spune și nu se ajunge la un „stop”, e semnul instalării în conștiința unora a unei dezordini morale, e semnul relativizării simțului moral și a tuturor valorilor scumpe minții și inimii omenesți curate.

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Din activitatea profesorului dr. Lazăr Iacob la Oradea

La 28 martie 1984 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea prof. dr. Lazăr Iacob, fiu distins al Bihorului, care, prin modul său exemplar de viață, prin bogata lui activitate științifică și teologică, prin slujirea neabătută a idealurilor poporului său a lăsat o diră luminoasă în peisajul cultural, național și bisericesc al acestui colț de țară românească.

Prof. dr. Lazăr Iacob face parte din acea categorie de oameni a căror personalitate crește cu trecerea vremii. Oamenii care au fost asemenea unor faruri luminoase în timpul lor, oameni a căror activitate crește pe măsură ce vremea verifică și confirmă concepția lor de viață, oameni care au stat la temelia edificării României întregite.

Despre activitatea științifică și teologică a prof. dr. Lazăr Iacob s-au scris mai multe studii, deși mai sînt multe de spus în această privință.

Profesorul de drept bisericesc Valerian Șesan a făcut în anul 1938 în revista *Candela*, anul XLIX o prezentare judicioasă a lucrărilor teologice a prof. dr. Lazăr Iacob, care îndreptătea numirea lui la catedra de drept bisericesc a Facultății de Teologie din București.

Profesorul dr. Liviu Stan a prezentat în Biserica Ortodoxă Română din anul 1952 nr. 4—5 un studiu despre viața și activitatea

lui, cu prilejul trecerii sale din această lume, săvîrșită la 13 sept. 1951.

Mai nou, dr. Ioan Pogana a înfățișat în Mitropolia Banatului nr. 11—12 pe 1982, p. 689—691, cu deosebire lupta sa patriotică pentru întregirea patriei, prin numeroasele articole publicate în ziarul Românul de la Arad și prin participarea la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia 1918.

Semnatarul acestor rînduri a avut privilegiul să se afle un timp nu prea îndelungat în apropierea prof. dr. Lazăr Iacob, dar suficient ca să cunoască inima caldă și mintea luminoasă a acestui distins și înțelept cărturar și mare patriot.

În anii din urmă am avut bucuria să cunosc pe distinsul academician Dr. Caius Iacob, fiul profesorului care a avut bunăvoința să ne dea o lucrare în care este prezentată viața culturală și națională interbelică din Oradea, viață în care s-au distins mulți oameni de cultură, în rîndul cărora se află și profesorul dr. Lazăr Iacob.

Prezentînd cîteva fragmente din acest material, ne facem o datorie de conștiință, evocînd momente din activitatea prof. dr. Lazăr Iacob la Oradea, țîntul său natal și locul de muncă unde a adăstat mai mult timp.

(Continuare în pag. a 2-a)
Părintele VASILE

Veniți să ne închinăm

Înainte de a încerca o exegeză a textului cîntării „Veniți să ne închinăm”, care urmează „Fericirilor”, să-l redăm integral: „Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos. Mintuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din morți, pe noi, cei ce-ți cîntăm: Aliluia!”

Închinarea este un act profund religios; o mișcare sufletească de evlavioasă direcționare spre Dumnezeu. Zicîndu-ne unii altora: „Veniți să ne închinăm”, ne îndemnăm să mărturisim dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos, și să-I supunem — Lui — puterea celei mai înalte cugeri de care sîntem în stare și a celei mai alese simțiri. Ne îndemnăm să-I aducem omagiul nostru cel mai fierbinte, admirație fără de margini; adorare din toată ființa noastră. Însă ne îndemnăm și să-I ne plecăm sufletește toți, adică să ne smerim. Această închinare: adorare și smerire de bună voie.

De ce să ne închinăm în acest timp liturgic, al Intrării celei mici? Pentru că, Evangheliarul (cartea Sfintei Evanghelii) purtat de preot îl simbolizează pe Inșuși Mîntuitorul Hristos, „Dumnezeu-Fiul”. De aci, în noi care asistăm, o atît de vibrantă trăire religioasă. Iar lumina aprinsă, purtată înaintea preotului de diacon, sau de eclesiarh, simbolizează mai ales pe Înaintemergătorul Ioan. Lăuntric auzim cum, atunci cînd Iisus a fost botezat de către Ioan, glasul Tatălui a mărturisit dumnezeirea Fiului. Duhovnicește această mărturisire o auzim chiar acum, la modul prezent. De asemenea ne amintim (și vedem astfel) cum Inșuși Duhul (Sufnul) Sfînt este de față, deși sensibil, sub forma suflului aripilor unui porumbel fiind deasupra capului lui Iisus. Împreună cu Dumnezeu-Tatăl, care trimite Fiului un mesaj omeneghe auzibil, la Iordan întreaga Sfînta Treime face un act de sfînt

tă cheneză. De aceea, copleșiți de sublimul minunii, la Intrarea cu Sfînta Evanghelie ne închinăm îndeosebi lui Hristos Dumnezeu-Fiul, dar și întregii Sfintei Treimi, mai ales că Persoanele treimice sînt nedespărțite.

Ca semn văzut al închinării ne facem cruce, cu mina dreaptă pe partea superioară a corpului, începînd de la frunte. Dar singur, numai semnul crucii făcut astfel nu echivalează cu o închinare. El trebuie să fie expresia a tot ceea ce am văzut că înseamnă închinarea: admirație nelimitată, dar cu sfială; adorare fierbinte, dar în smerenie.

De aceea, textul continuă: „și să cădem la Hristos”. Adică să realizăm o bruscă prăbușire în și mai mare smerenie. Ca semn văzut al acestei evlavioase căderi înaintea lui Hristos, s-ar conveni să ingenuchem toți, deodată. Practica liturgică nu înregistrează un asemenea act. Dar că, acest moment al cîntării „Veniți să ne închinăm” reclamă o spontană ingenuchere duhovnicească e sigur.

Intr-adevăr, „să cădem”... înșă spre a ne ridica întru sfințenie. Ne ridică Hristos, cu harul Duhului Sfînt. Prin urmare ne scoate de sub înfrîngerea celui rău, dacă am ajuns iarăși în ea; ne întărește în puterea de a ne mărturisii păcatele, spre iertare. Ne mintuiește, adică ne face din nou beneficiari ai roadelor patimilor morții și învierii Sale. Credem și mărturisim că ne va ridica astfel. De aceea și continuăm cu dramatica cerere: „mîntuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai înviat din morți”. Văzut, arătăm această credință în mîntuire, sînd acum în picioare. Și, auzibil, cîntăm: „aliluia”, adică: lăudați pe Domnul. Încheiem astfel cîntarea Intrării celei mici, lăudînd și mulțumind Fiului lui Dumnezeu și — implicit — Sfintei Treimi.

Pr. conf. Gheorghe Șoima

Patriotul Aron Pumnul, participant la revoluția din 1848

Aron Pumnul, face parte din rîndurile marilor patrioți ardeleni care au pregătit și condus revoluția transilvană din 1848.

Activitatea sa s-a desfășurat pe două tărîmuri: ca dascăl și ca luptător pașnic pentru ridicarea neamului în demnitate pe plan cultural și social-național.

Aron Pumnul s-a născut la 27 noiembrie 1818, în satul Cucu-lata din Țara Făgărașului, într-o familie de țărani cu mulți copii.

Școala primară a făcut-o la Odorhei, iar în anul 1836 se înscrie la liceul din Blaj, înșușin-

du-și cu pasiune învățăturile profesorilor săi, Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu și George Barițiu.

Cu ajutorul unei burse acordată de Episcopia blăjeană din anul 1843 studiază filozofia și teologia la Colegiul Sfînta Barbara din Viena.

Șederea sa la Viena a însemnat un minunat prilej de a frecventa marile biblioteci de unde a putut aduna numeroase date despre istoria poporului român, pe care le va valorifica în scrierile sale.

Revenind în țară, este numit

profesor de filozofie la Blaj, unde paralel cu activitatea didactică, colaborează la „Foaiă pentru minte, inimă și literatură” precum și la „Organul luminării” redactată de T. Cipariu cu litere latine.

„Primăvara popoarelor” (revoluția pașoptistă) îl găsește împreună cu alți intelectuali, grupați în jurul lui S. Bărnuțiu și A. Iancu care redactau memorii, cerînd insistent, în concordanță cu spiritul vremii, desființarea io-

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Traian Magoș

Patericul în spiritualitatea ortodoxă

PATERICUL, denumit în greacă și GERONTICON, iar în slavonă OTECINIC, este o carte de zidire duhovnicească în viața Bisericii de tradiție. Ea cuprinde o colecție de istorisiri evlavioase — roștite direct sau numai atribuite unui Avă — din experiențele nevoitorilor care au trăit în pustie sau în micile comunități mănăstirești din diferite țări, precum și învățăturile lor moral-ascetice în formă de apoftegme.

Materialul patericilor este dispus — în prima parte — după ordinea alfabetică a numelor vorbitorilor (cele anonime constituie o grupă aparte) și în continuare după aceea a „cuvintelor”, adică a învățăturilor.

Tot după tipuri se disting și din punctul de vedere al cuprinsului lor: unul în care predomină elementele narativ-biografice (*Patericul sinaitic*), iar altul cu caracter pronunțat povătuitor — aforistic (*Patericul scetic*).

În cadrul general al aghiografiei, *Patericul egiptean rămâne* desigur modelul clasic al acestei specii literare creștine. El reflectă — pe urmele paginilor cunoscute ale Sfintului Atanasie cel Mare sau ale *Fericitului Ieronim* — admirația unanimă a epocii primare față de monahii depărtați spiritual de lume. Viața aceasta este semianahoretică, cu nevoite îndelungate și cu lupte duhovnicești. La întâlnirea sinaxei duminicale, ucenicii cer bătrînilor cuvânt de folos sufletesc pentru mîntuire; alții, ei revin cu întrebări. Felahii aceștia neînvațați dar însetați după desăvîșire rețin pe dinăfar biografiile călugărilor vestiți, „cuvintele” sau discursurile auzite într-un limbaj concis și plin de înțelepciune. Prin anii 70 ai veacului al IV-lea, Rufin de Aquileea traduce în latinește *Istoria monahilor din Egipt*, alcătuită probabil de Timotei al Alexandriei. Despre aceștii pe care i-a cunoscut în Egipt, în Palestina și în Siria sau despre care a auzit vorbindu-se în chip deosebit, Paladie de Helenopolis a scris în *Lavsiconul* său. Sub diferite variante de *Paradis*, lucrarea va avea o mare răspîndire în viața monahală latină cit și în cea siriană. Același lucru îl va face și *Fericitul Teodoret al Cirului*, în veacul al V-lea, cu numele a treizeci de nevoitori contemporani din Orient.

În afară de diferite *Vitae Patrum*, traduse din Răsărit, în afară de operele originale ale Sfinților Ioan Cassian și Gregorie de Tours, Apusul latin a avut propria lui lucrare a genului în *Dialoguri despre viața și minunile Părinților italieni*.

Una dintre cele mai populare cărți ale monahismului răsăritean a devenit încă de la apariția ei *Livada duhovnicească* sau *Limnariul* lui Ioan Moshu († 619).

Tradiția literară a patericelor a fost de mari proporții și îndelungată. De aceea există versiuni ale „cuvintelor” Părinților egipteni în limbile: greacă, latină,

coptă, siriacă, armeană, georgiană, arabă, etiopiană. Unii autori, dintre care cităm pe prof. N. Petrov, atribuie chiar romanului popular *Varlaam și Ioasaif* valoarea unui pateric indian.

Extinderea creștinismului la slavi a adus aici, odată cu alte cărți bisericești și religioase, și patericul. Încă de pe timpul misiunii Sfinților Chiril și Metodie este cunoscută traducerea *Limnariului*. Din Bulgaria aceste scrieri duhovnicești trec în literatura evlavioasă rusă (veacul al XI-lea) și apoi în cea veche sîrbă. Fenomenul înseamnă totodată o evoluție și sub raportul cuprinsului. Textele traduse nu mai sînt exact cele originale din Bizanț. Față de dimensiunea „alexandriană” a nevoitorului de odinioară, însetat de aflarea metodelor curățirii de patimi și de cunoașterea filocalică, noile versiuni iau aspect de florilegiu; acestea includ în ele scurte învățături și întrebări din operele patristice, îndemnuri și istorisiri din *Viețile Sfinților*, din *Scara Raiului* sau din *Minunile Maicii Domnului* și, uneori, chiar fragmente din cronografe. Pe de altă parte, anumite texte din *Pateric* intră în alcătuirea felurilor celegeri de edificare sufletească: *Prologul*, *Minologhiul*, *Cetii* — *Mineiul*, *Antologhionul*, *Sinaxarul*, *Sinodul* etc.

După modelul izvoarelor aghiografice traduse și care au avut o circulație ecumenică s-au alcătuit cu timpul și paterice locale. La greci este cunoscut deosebi *Patericul* lui Pavel Everghetinel din veacul al XI-lea. Acesta cuprinde o mare colecție de biografii monahale și a fost tipărit la Veneția în anul 1783.

Din cultura bisericească slavorusă, cele mai cunoscute lucrări sînt *Atonskii Pateric* (ed. a VI-a, Moscova, 1890), *Kievo-Pacerskii Pateric* (Moscova, 1760) și *Solvekii Pateric* (Spb., 1873). Renumitul nevoitor, episcopul Ignatie Breanceaninov, a lăsat un *Otecnic*, iar mitropolitul Manuil († 1865) a compus un număr de patru paterice și de nouă florilegii („*tvetniki*”).

Înainte de tipărirea lui în ediția I (București, 1828), călugării din neamul nostru își potoleau setea duhovnicească prin citirea patericului — florilegiu care a circulat în întreaga țară, ca și în restul Ortodoxiei, în sute de variante manuscrise. La ele trebuie să adăugăm și *Apotegmta adecă cuvinte filosofice*, traduse din limba rusă de către arhimandritul Vartolomeu Măzărăanu.

Nevoia alcătuirii unei astfel de lucrări cu material românesc a ispitit pe mitropolitul Varlaam († 1659) și Veniamin Costachi († 1846). Aceste încercări nu au ajuns pînă la noi. Totuși experiența duhovnicească a atîtor nevoitori din trecutul Bisericii strămoșești nu mai putea întîrzi să fie cunoscută și prin scris.

Cu binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, ieromonahul Ioanichie Bălan a izbutit să tipărească un *Pateric ro-*

mânesc (București, 1980, 706/—735 p.+XXXII il.). Limitele cronologice ale lucrării cuprind intervalul dintre veacul al XIV-lea și prima jumătate a veacului nostru, iar cea spațială unește pe nevoitorii provinciilor românești cu alți vrednici de pomenire ridicăți de aici, dar morți în toate Locurile Sfinte.

Din șirul celor peste trei sute de medalioane biografice, atrag atenția mai întii cuvioșii șihaștrii ai căror petrecere duhovnicească și isihastă i-a apropiat de culmile sfințeniei și i-a arătat făptuitori harismatici, fără a-i despărți spiritual de restul și de rosturile înalte ale societății: Daniil Sihastriul (veac. al XV-lea), cuviosul Ghelasie de la Mănăstirea Rîmeș, schimonahul Ioanichie din muntele Cetățuia — Muscel († 1638), pustnicul Chiriac de la Bisericiani, Sfinta Teodora de la Sihla, moș Gheorghe Lazăr († 1916).

Șirul sfinților nevoitori se continuă pînă astăzi. Monahul Paisie, bucătarul mănăstirii Sihastria, Iov, îngrijitorul bolniței de la Neamțu, cuviosul Dometie, îngrijitorul de animale, au dus aceeași viață de smerenie, de rugăciune și de iubire evanghelică. Condiția modestă a ascultărilor săvîrșite nu i-a împiedicat să poarte o neînteruptă luptă cu nevăzutul vrăjmaș pentru izbăvirea de patimi.

În pură tradiție isihastă sînt prezentați totodată evlavioșii aghiografi și caligrafi din mănăstirile de odinioară.

La loc de cinste au fost rînduși apoi marii ctitori și inoitori la monahismul românesc. Se întîlnesc aici chipuri duhovnicești de talia Sfintului Nicodim de la Tismana, a schimonahiilor Nazaria și Olimpiada, ctitoarele mănăstirii Văratec, sau a Sfintului Calinic de la Cernica.

Includerea în *Patericul românesc* a unor luminați ierarhi ai Bisericii strămoșești, animați de credință și de trăire duhovnicească, arată deplasarea accentului genului de la harismatic și miraculos la slujire și la colaborare. Aceeași semnificație o are și descrierea personalității și a activității unor mari duhovnici: protosingheli Ioanichie Moroi, Vichentie Mălău, Nicodim Măndiță etc.

Datorită aspectului documentar, a mijloacelor literare, a descrierilor de natură, patericul interesează pe credincioșii de astăzi ca orice izvor istoric sau cultural, care dă mărturie despre viața sub razele Duhului Sfint. Odată cu aceasta, el captivează sufletul dreptcredincios printr-o psihologie specială și prin neîntrerupta tradiție a vieții spirituale creștine. Este vorba de o comuniune cu Adevărul evanghelic și de o frumusețe a sfințeniei.

Acolo unde au cuprins în sfera lor pe toți fiil patriei, — ca la români, — aceste valori au însemnat în toate epocile prezență milenară, izvor de înțelepciune, de milă și de gingășie, iar în vremuri de restriște, putere unită de apărare și de regenerare.

Pr. Gheorghe I. Drăgulîn

Din activitatea prof. dr. Lazăr Iacob la Oradea

(Continuare din pag. 1)

Activitatea sa la Oradea începe în anul 1921 cînd este numit profesor la catedra de drept bisericesc de la Academia de Drept din Oradea.

Aici îl așteaptă un cîmp vast de activitate. Academia de Drept era școala cea mai superioară la granița de vest a țării. Aici veneau să învețe o serie de tineri, viitori intelectuali, generație care avea să afirme drepturile la cultură și libertate ale românilor.

Tinărul profesor își organizase cursul de drept canonic, ținînd seama de nevoile timpului. Mai ales se simțea obligat să predea dreptul canonic oriental, în comparație cu dreptul canonic apusean.

Pe lîngă predarea istoriei dreptului ortodox — din care nu lipseau vestitele *Pravile* din Țara Românească, el se simțea îndatorat să predea comparativ izvoarele dreptului canonic catolic și protestant.

În mod deosebit cursurile sale prezentau noua organizare a Bisericii Ortodoxe Române; organizarea și funcționarea cultelor din România; raportul dintre Stat și Biserică, regimul legal al cultelor din România.

Teza susținută de Lazăr Iacob era că pentru rezolvarea problemei confessionale din România erau suficiente numai cele două legi: una de unificare a organizației Bisericii Ortodoxe din vechea Românie și provinciile reunite și cealaltă cu privire la regimul cultelor.

Evenimentele ulterioare de după 1945, au confirmat pe deplin prezumiunile sale asupra caracterului de provizorat al acestui Concordat.

Între anii 1925—1927 a funcționat ca decan al Academiei de Drept. În această calitate a organizat un cămin pentru studenți.

În Oradea a continuat să predea un curs de istorie bisericească la nou înființata Academie teologică a Episcopiei Ortodoxe. El a fost membru al Adunării Eparhiale și al Consiliului Eparhial Ortodox, de asemenea membru în Congresul Mitropoliei din Sibiu, bucurîndu-se de prețuirea Episcopului Roman Ciorogariu.

Luînd ființă Casa Națională a Românilor bihoreni, în anul 1929, datorită înțelepciunii și prestigiului de care se bucura, a fost ales în anul 1932 președinte al Casei Naționale.

În primii ani ai deceniului al 4-lea, Casa Națională a desfășurat o activitate susținută împotriva campaniei revizioniste, organizînd mari manifestări anti-revizioniste la Oradea. Cea de a doua a fost prezidată de Lazăr Iacob. Cu acest prilej a apărut un volum special intitulat: „Bihorul, străfața la hotare” (Oradea, 1933, prefațat de Lazăr Iacob).

Cităm un pasaj din cuvîntarea ținută de Lazăr Iacob la deschiderea manifestației din 28 mai 1933: „În hotarele noastre, noi facem dreptate tuturor. Aici vrem să fie pace. Noi n-am nedreptățit și nu asuprim pe cei de altă limbă și lege. Poporul român, bun, blînd și îngăduitor nu știe și nu vrea să facă nedreptăți nimănui.” Era crezul lui politic, un crez generos, acela al unui om caracterizat de un remarcabil spirit de toleranță, dar și de dreptate socială. Era un crez de totdeauna al poporului român.

În anul 1934 Academia de drept din Oradea se contopește cu Facultatea de drept din Cluj. Profesorul Lazăr Iacob este nevoit să părăsească Oradea lui dragă, pentru prestigiul căreia a luptat cu atîta putere.

Despărțirea n-a fost ușoară, dar a constituit un prilej de prețuire a valorosului dascăl. Intelectualii din Oradea organizează o masă de rămas bun. Gazeta de Vest din

17 octombrie 1934 relatează despre acest eveniment. Arhiereul vicar Andrei Crișanul (Roman Ciorogariu era de acum bătrîn și bolnav) rostește următorul cuvînt:

„Simțim o profundă durere cînd ne despărțim de unul dintre cei mai vrednici fii ai Bihorului, care a contribuit în mare măsură la dezvoltarea vieții românești de aici. Întors acum 13 ani din Arad, după un vrednic apostolat al institutului teologic, Lazăr Iacob a devenit un factor determinant în viața românească a Bihorului. Român adevărat, caracter neprihănit, care ne face cinste tuturor, D-l Iacob poate fi oriunde la locul de cinste, căci prețutindeni este vrednic...”

Vădit impresionat, sărbătoritul a spus între altele: „... Mi-ai atribuit merite cu o largă dărmicie. Dintre toate acestea, la examenul de conștiință pe care mi l-am făcut, nu găsesc decît un singur merit pe care mi l-aș putea însuși: acela că mi-am făcut în toată viața o severă disciplină de a nu supăra și de a nu prejudeca pe nimeni, de a evita aspirațiile și presiunile față de oricare dintre semenii mei. Sînt mulțumit că, urmînd această conduită, mi se oferă astăzi seară fericită ocazie de a culege roadele atitudinii mele sufletești”.

Sînt în aceste cuvînte o dovadă a simțului său de cinste, de dreptate, de omenie, de corectitudine și de înaltă responsabilitate de care a dat dovadă în toată viața sa.

Profesorul Iacob Lazăr nu s-a oprit în activitatea sa față de oameni la principiul de drept „ceea ce ție nu-ți place altuia nu face” ci a fost mereu pe baricadele acțiunilor de ajutorare a oamenilor, pentru apărarea demnității umane.

După activitatea de la Cluj, trece în anul 1938 ca profesor la Facultatea de Teologie din București.

Ardeleanul ponderat, înțelept, cu bun simț și cu temeinicie în muncă a cîștigat repede prețuirea colegilor de la facultatea de teologie, la care a funcționat și ca decan, rezolvînd cele mai grele sarcini, în perioada celui de-al doilea război mondial.

Un coleg de facultate (Prof. univ. dr. Grigore Cristescu) îl descrie astfel: „Ceea ce i-a definit caracterul său, dîndu-i un fel de suveranitate morală, a fost echilibrul sufletesc, busola infailibilă a vieții sale interioare. Colegii și studenții săi au fost atrași și seduși, mai ales pe această linie, fără oscilații și deviații, a caracterul său. Gîndea profund, sobru și just. Soluțiile date de el diferitelor probleme erau totdeauna simple, definitive, optime, fără posibilități de replică și aceasta pentru că erau rezultatul unei gîndiri clare și mai ales oneste.”

„Profesorul Lazăr Iacob avea marele dar de a simplifica și clarifica lucrurile, nu de a le complica și haotiza. De aceea în toate împrejurările și situațiile mai delicate, dînsul avea ultimul cuvînt. Iar cuvîntul său era totdeauna un triumf al adevărului și al bunului simț. Iată taina personalității sale, de o atît de impunătoare statură intelectuală, morală și socială.”

Activitatea sa la Oradea a durat peste doisprezece ani de muncă rodnică.

El a iubit acest oraș și locurile sale natale. A iubit pe oameni și a muncit pentru luminarea lor, dînd Patriei și Bisericii elemente tinere de valoare.

La plecarea sa din Oradea spune: „Vă asigur că n-am încetat niciodată și nu voi înceta de a fi bihorean.”

La rîndul lor, bihoreni nu-l pot uita și l-au așezat în panteonul personalităților lor de prestigiu.

Un cosmos fără arme

(Continuare din pag. 1)

De aceea, pentru a fi eficace în spațiul cosmic și a-l scăpa de arme, forța morală a oamenilor trebuie să acționeze asupra conștiinței oamenilor. Noi, oamenii religiilor, nici nu avem altă forță, nu avem nici arme, nici bombe, nici regimente. Împotriva armelor de metal și de dezagregare, noi trebuie să facem activă arma conștiinței omenesci, a îndatoririlor religioase față de Creatorul vieții, și să-i învățăm pe oameni să zidească, nu să distrugă. Altfel, nimic nu va folosi la nimic, dacă în locul conștiințelor luminate de Dumnezeu și de propriile interese ale oamenilor, vor deceda interese reci, fie ale capitalului, fie ale unor intenții de hegemonie ale unor mari puteri. Să mobilizăm în acest sens conștiințele umane, ca să se declare de partea binelui.

Participanții la *Masa rotundă* au constatat că epoca divide popoarele în numele securității unora, și în dauna altora, dar de fapt nu există securitate izolată. Ori se apără toți, ori vor muri toți. Iar înarmarea spațiului e o acțiune imorală și pentru că spațiul e al tuturor oamenilor, și nimeni nu are dreptul să și-l asume numai pentru el și pentru interesele lui. S-a mai spus de asemenea că lupta împotriva militarizării spațiului cosmic, nu poate fi despărțită de lupta de pe pămînt. Apărarea vieții și a păcii trebuie să fie globală.

S-a cerut trecerea urgentă la încheierea unui tratat care să garanteze pacea în spațiul cosmic, cu următoarele prevederi generale: 1. Spațiul cosmic să fie utilizat numai pentru cooperarea internațională în scopuri construc-

tive. Știința să se pună în slujba păcii; 2. Întrebuințarea forței și a amenințărilor cu forța în spațiul cosmic să fie interzise, să fie interzise și pe pămînt, să fie interzise; 3. Toate sistemele de arme de întrebunțat în spațiul cosmic, să fie interzise și 4. Să nu se facă experiențe în spațiul cosmic și nici să fie amenințate obiectivele plasate acolo în scopuri pașnice și să nu se dezvolte sisteme anti-satelit. Toate sistemele anti-satelit existente, să fie distruse.

S-a cerut de asemenea reluarea negocierilor pentru apărarea și demilitarizarea spațiului cosmic. Vocile tuturor celor prezenți, din toate zonele lumii, s-au acordat și s-au exprimat într-o simfonie, cum se și cade din partea oamenilor de bine, perfectă.

Să rămînă în puritatea lor milenară „soarele și luna”, „cerul și cu stelele” și să străjuiască de acolo de sus încîntarea și meditația, bucuria și visurile cele mai frumoase ale oamenilor.

ANUNȚ: Absolvenții Academiei Teologice „Andreiene” Sibiu, promoția 1944, sînt invitați să participe la întrunirea colegială de 40 ani, la Institutul Teologic Universitar Sibiu, în ziua de 28 iunie 1984, ora 8. Relații suplimentare la telefon 924 - 38175.

Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei: Scrieri patristice în Biserica Ortodoxă Română pînă în sec. XVII, Craiova 1983

Intr-o conferință publică, ținută în 27 ianuarie 1940 și intitulată: „Concepția românească a Ortodoxiei”, marele nostru istoric N. Iorga afirma între altele: „Bieții noștri popi știaau rugăciunile lor în românește încă de la cele dintîi monumente de limbă românească. Alături de Biserica oficială mergeau dedesubt acesteia, cu traducerea Apostolului, Psaltirii, Evangheliei, a Vieților de sfinți. Noi am avut două Biserici — continuă Iorga spusele sale — una deasupra, solemnă, slavonă, și alta dedesupt, simplă, românească și ea nu s-a dat biruită niciodată”.

Noua lucrare a I. P. S. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei — pasionat cercetător al istoriei noastre naționale și bisericesti, cu multe contribuții în acest sens — confirmă pregnant afirmațiile competente ale lui N. Iorga.

„Lucrare masivă — cum subliniază în prefața ei P. C. pr. prof. Dr. Ioan G. Coman — elaborată în mulți ani de muncă stăruitoare, cu dorința de a pune în lumină geneza, preluarea și circulația scrierilor patristice la noi, pe o perioadă de circa 14 secole: IV—XVI”, reprezintă teza de doctorat a Întîistătătorului Mitropoliei Olteniei, iar meritele ei sînt multiple, ea aruncînd multe lumini peste o perioadă în care s-a crezut, de către unii, că n-am

existat pe aceste plaiuri ca popor și ca Biserică.

Or, între altele, lucrarea I. P. S. Mitropolit Nestor demonstrează și ea, adesea prin căi mai puțin știute, că pe tot parcursul existenței sale bimilenare poporul nostru a viețuit în vatra sa străbună, și-a vorbit permanent limba, cu fazele ei de evoluție, a fost factor de cultură, creînd și asimilînd valori spirituale și, foarte probabil, a scris în limba sa, limba protoromână a străromânilor fiind desigur o realitate care, din motive bineștiute, nu s-a putut impune pe toate planurile, termeni străromâni și românești apoi fiind cuprinși în texte bizantine, în texte biblice protobulgare, iar mai tirziu în limba maghiară.

Copiști, traducători etc., preoți și călugări pe care lucrarea I. P. S. Mitropolit Nestor îi aduce în atenția cititorilor, „au fost deschițători de drumuri — cum remarca, pe marginea acestei cărți, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului — drumuri pe care mergem noi. Ei au păstrat și ne-au transmis limba; ei ne-au asigurat (pe lingă alți factori desigur n.n.) continuitatea pe acest pămînt al nostru”.

Cuprinsul cărții nu poate fi redat de bună seamă într-o semnalare ca aceasta, din care motiv ne rezumăm a arăta că ea conține trei părți, partea întâia ocu-

pindu-se de „Scrieri patristice la Dunărea de Jos în vremea Sfinților Părinți, în Bisericile vecine în sec. IV—XVI și circulația acestor scrieri între Răsărit și Apus pînă la sfîrșitul sec. XVI”, cu trei capitole bogate în semnificative informații legate de perioada de început a Bisericii și poporului nostru; partea a doua: „Scrieri patristice în Biserica Ortodoxă Română în limba greacă și în versiuni slave, sec. XIV—XVI”, tot cu trei capitole, iar partea a treia: „Traduceri românești ale Cuvîntului de învățătură al Sf. Ioan Gură de Aur din noaptea Sf. Paști”. Copii din sec. XVI”, cu opt capitole.

Cartea este înzestrată de asemenea cu un mare număr de ilustrații și bogate rezumate în limbile franceză și engleză.

„Lucrare de excepție — cum o caracterizează tot venerabilul nostru profesor de Patrologie pr. Dr. I. G. Coman — scrisă cu credință, cu știință și cu multă dragoste de Biserică și de Țară”, cartea I. P. S. Mitropolit Nestor este adresată desigur în primul rînd specialiștilor, cu oarecare răgaz ea poate fi parcursă însă cu mult folos de toți iubitorii de istorie bisericăscă și națională, între care preoții și studenții noștri teologi sînt chemați în primul rînd s-o facă.

Arhid. Gh. Papuc

chinată apostolatului spiritual, pe linia celei mai autentice tradiții ortodoxe, dar în același timp și pentru unirea tuturor creștinilor, în interesul promovării păcii și dreptății dintre oameni și popoare. Se cuvine să remarcăm mai ales faptul că profesorul Nicolae Chițescu ca reprezentant al Bisericii noastre a luat parte la Adunările Generale ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor, fiind de asemenea, prezent activ la multe conferințe, consultații și colocvii teologice organizate de către Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Creștină pentru Pace și Conferința Bisericilor Europene. Desfășurînd o energie atît de prodigioasă, a fost mulți ani membru al Comisiei „Credință și Constituție” a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, iar în prezent este membru din partea Bisericii Ortodoxe Române în Comisia interortodoxă de dialog teologic cu Anglicanii, precum și în Comisia interortodoxă de dialog cu Bisericile Vechi Orientale. Deschiză-

tor de drumuri în multe probleme din domeniul ecumenismului, Domnul Profesor N. Chițescu consideră mișcarea spre unitate o forță innoitoare ce se afirmă în creștinismul zilelor noastre. Puterea acestei acțiuni, însă, nu o pot dobîndi confesiunile creștine decît intrînd în relație cu Biserica Ortodoxă. Căci mișcarea ecumenică actuală poate constitui prin sine acest drum al înnoirii, numai în măsura în care își dă seama că „are în ea aluatul a toată frămîntătura pe care îl oferă continuatoarea Bisericii ecumenice a primului mileniu creștin”.

Aducînd profesorului Nicolae Chițescu, cu ocazia împlinirii vîrstei de 80 de ani, profundul nostru omagiu, nu punem în lumină numai o operă care a intrat în vistieria teologiei românești, ci o sursă inepuizabilă de cugetare privitoare la adevărurile supreme. Sînt adevărurile prin care ne vorbește Dumnezeu însuși.

Pr. prof. Ilie Moldovan

Patriotul Aron Pumnul, participant la revoluția din 1848

(Continuare din pag. 1)

băgiei, criticînd cu vehemență atitudinea retrogradă a nobilimii maghiare.

A. Pumnul redactează, în spirit pașnic, umanitar, vestita Proclamație prin care cheamă masele populare, în frunte cu preoțimea, la prima Adunare de la Blaj pe data de 30 aprilie (Duminica Tomii) pentru a-și cere drepturile care li se cuvin, ca națiunea cea mai veche și mai numeroasă.

Justificînd o asemenea cale, în proclamație se mai spune: „Noi nu dorim a cîștiga drepturile noastre cu ascuțitul sabiei, ci cu legile minții celei sănătoase”, principii valabile și astăzi, evidențind astfel vocația pașnică a poporului nostru de totdeauna.

Proclamația a fost citită la 12 aprilie 1848 în fața clericilor și elevilor din Blaj. Tineretul copiaza în sute de exemplare și o răspîndesc în toată Transilvania în vacanța de Paști.

Aron Pumnul a făcut parte din comitetul care s-a constituit cu sediul la Sibiu, care să se ocupe de îndeplinirea hotărîrilor Adunării de la 3/15 mai.

Din comitet făceau parte Andrei Șaguna, ca președinte, Simion Bărnuțiu vicepreședinte, Avram Iancu, Al. Papiu Ilarian etc.

După înfrîngerea revoluției, pentru a-și salva viața, trece munții ca un al doilea Lazăr și se oprește la București, pentru o scurtă activitate în mișcarea revoluționară din Muntenia, începută la 9/21 iunie.

De aici, apostolește, apucă drumul prin Focșani, Iași, Botoșani, Mihăileni și toamna tirziu ajunge la Cernăuți.

„Venise tocmai la timp”, sesiza Alecu Hurmuzache care împreună cu frații săi, primiseră cu căldură, pe dascălul ardelean.

Patrioți bucovineni în fruntea cărora se aflau cărturarul Hurmuzache, reușiră să smulgă de la autoritățile „Cezaro-crăiești” înființarea ziarului „Bucovina” și a primei catedre de limba română la gimnaziul german din Cernăuți.

Comisiunea întrunită în casa lui Hurmuzache, declară în una-

nitate, pe Aron Pumnul, capabil a ocupa această catedră.

Cu dăruire și abnegație și-a desfășurat munca la catedră instruind și educînd tineri români, cărora le-a împărtășit bogate cunoștințe despre limba și istoria poporului român. Ceea ce nu se putea face „într-o singură oră pe săptămînă la școală”, era completat cu cititul valoroase la „biblioteca gimnaziștilor” înființată în 1856 pe care Pumnul o adăpostea în casa sa. Să nu uităm să amintim că bibliotecar a fost aici elevul Eminescu, care a și locuit un timp în casa dascălului său prea iubit.

Drept carte de citire pentru toate clasele gimnaziale este socotit și vestitul „Lepturarii” rumânesc cules din scriitorii români, editat în șase volume între anii 1862—1865 la Viena.

Amintim de asemenea cartea intitulată „Privire repede peste moșiile așa numite mănăstirești, din care s-a format fondul religios al Bisericii române drept-credincioase răsăritene” tipărită la Cernăuți în 1865.

Oboșit și bolnav se stinge din viață la 24 ianuarie 1866 la vîrsta de 48 ani și este înmormîntat cu cinstea cuvenită în cîmîtirul din Cernăuți.

Pierderea patriotului înflăcărat, profesor talentat și a omului de mare omenie, a fost deplînsă de întreaga suflare românească, printre care și de elevul Eminescu, care-i închină elegia „La mormîntul lui Aron Pumnul” 1866, semnat M. Eminovici.

Din trecutul nostru atît de măreț în fapte și oameni, am dorit să fixăm omul și opera, în epoca în care a trăit.

Dacă ar fi să creionăm în cîteva cuvinte chipul învățatului dascăl Aron Pumnul, ar trebui să spunem că idealul pe care singur și l-a formulat, a fost identic cu al eroului Avram Iancu.

„Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea mea fericită pentru care după puteri am luptat pînă acum”.

Iată figura unui înaintaș vrednic care într-o viață scurtă și zbuciumată ne-a lăsat o operă și un nume nemuritor.

Prof. dr. N. Chițescu la 80 de ani din viață

Pentru teologia românească, ziua de 31 martie a.c., cînd profesorul dr. Nicolae Chițescu a împlinit vîrsta de 80 de ani, s-a înscris ca un eveniment deosebit. În nimbul de strălucire al acestei sărbători, personalitatea venerabilului octogenar, profesor consultant și azi la Institutul Teologic Universitar din București, a căpătat contururi clare, iar opera sa teologică și-a descoperit semnificația înălțimii la care a fost ridicată. Actul aniversar pe care îl consemnăm ne îndeamnă să credem în destinul ales al unor oameni inspirați, chemați de Dumnezeu să deschidă pîrtii de lumină și să călăuzească spre culmi pe cei de sub îndrumarea lor. Profesorul Nicolae Chițescu, căruia nenumărați discipoli îi aduc cu această ocazie un respectuos omagiu, printr-un tribut de admirație și recunoștință, a urmat în mod firesc chemarea unui destin de acest fel, care l-a condus spre culmea unei vieți de autentic apostolat teologic. Pentru a deschide orizonturi de largă investigație în domeniul studiilor teologice, și-a adîncit cu o voință de fier preocupările cărturărăști de o viață întreagă. Pentru a modela sufletele ucenicilor și a le împărtăși idei întrăpătate, în vederea imbrățișării mai ales a misiunii preoțești, și-a dăruit cu generozitate ostenețele celor din jur. La înfrunghirea acestui destin a avut o contribuție de valoare supremă: credința nestrămutată în Dumnezeu, precum și dragostea sa față de sfînta noastră Biserică și față de scumpă noastră Patrie.

Sărbătorindu-l pe profesorul N. Chițescu, teologia românească recunoaște în persoana omagiată un mare dascăl al ei, care a apărut într-un moment de seamă în drumul ascendent al dezvoltării sale. Astfel, ea află în tot ceea ce a cugetat și a scris profesorul de Teologie Dogmatică și Simbolică de la București un mod firesc de a putea fi autentic exprimată. E vorba despre o valorificare în teologie, în condițiile proprii de viață a vremurilor noi pe care le trăim, a moștenirii Sfinților Părinți. Reînviînd forța dătătoare de viață a cugetării opera teologică a profesorului Nicolae Chițescu se situează la o răscurte, prin care se pune capăt unor tendințe scolastice și se inaugurează o gîndire cu largi orizonturi duhovnicești, expresie a dreptei credințe răsăritene. De fapt, studiile teologice pe care le-a elaborat, în număr deosebit de mare și fără întrerupere vreme de peste o jumătate de secol, se bucură toc-

mai din această cauză de o reală prețuire și de un mare prestigiu, începînd cu teza de doctorat (Răscumpărarea în Sfînta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți), căreia i s-a conferit primul premiu „Ioan Mihăilescu”. Într-adevăr, caracteristicile dominante ale gîndirii octogenarului sărbătorit se adapă de la izvoare, aparținînd unei pregătiri intense, a cărei început îl constituie preocupările de aprofundarea Sfîntei Scripturi, din perioada studiilor urmate la facultățile din Paris. Ele ne fac să înțelegem că cercetarea teologică în Ortodoxie se cuvine să stea direct sub controlul mărturie și al descoperirii originale. Căci, în cele din urmă, Sfinții Părinți înșiși sînt aceia care au pătruns cu mintea în întimitatea cuvîntului inspirat, fiind slujitori fideli ai acestui cuvînt, iar teologia lor avînd un caracter sinergic. Meritul profesorului Nicolae Chițescu este acela de a fi introdus în structura cursurilor din învățămîntul teologic universitar ceva din „gîndurile Părinților”, nu redată în citate ca pe niște relicve venerabile ale trecutului, în vederea unei simple justificări a afirmațiilor, ci însușite ca o lege de viață, ca o directivă spirituală nouă și vie (a se vedea Teologia Dogmatică și Simbolică, manual pentru Institutele Teologice Universitare, vol. I—II, București 1958 — în colaborare).

Menirea teologiei, se știe, este cunoașterea lui Dumnezeu și a operei Sale, călăuzind gîndirea pînă în fața misterului divin. Sudiile profesorului Nicolae Chițescu sînt o dovadă a setei după această cunoaștere, utilizînd toate resursele rațiunii umane și tinzînd să o așeze în centrul lucrărilor ultime, al căror sens voinște să-l descifreze cu dinadinsul. Cercetarea teologică de acest fel, aplicată cu îndrîjire întregului complex de teme ale vieții religio-morale și bisericesti, îmbracă inevitabil forma unei erudiții cărturărăști, care nu se transformă însă niciodată într-o speculație abstractă. Profesorul Nicolae Chițescu știe să impace cunoașterea universală a lucrurilor cu viața în Hristos pînă la acel punct în care, pentru Domnia Sa, totul este hristologic și eclezialogic. Erudiția dobîndește astfel chipul unei activități asemănătoare cu a albinei sîrguitoare, care culege nectar de pe toate tă-îmurile, dar ceea ce culege se contopește organic, ca mierea, într-un întreg al unei experiențe spirituale. Fidelitatea față de Cuvîntul lui Dumnezeu și față de voința Lui divină face din cu-

noașterea teologică un resort al vieții bisericesti, de la care nu se îndepărtează niciodată eminentul profesor de Dogmatică. Înfrîșînd învățătura călăuzitoare a sfîntei noastre Biserici, printr-o corectitudine doctrinară impecabilă, ne dovedește că are un ochi sigur pentru identificarea devierilor de la dreapta credință, descoperindu-le ca atare. Insușindu-și viziunea luminată a Sfinților Părinți, a dat expresiei teologice un contur intelectual limpede, pentru a defini fără echivoc adevărul mințirii și pentru a indica drumul întîlnirii cu Hristos, în afara oricărei rătăcirii.

Conștient de destinul și scopul teologiei ortodoxe în genere, dar mai ales de rolul ei în viața credincioșilor din zilele noastre, profesorul Nicolae Chițescu nu-și epuizează eforturile în descrierea teoretică a adevărilor descoperite, ci ține să ne prezinte aceste adevăruri în contextul lor duhovnicesc. Înțelegînd că locul în care se cuvine să-și concentreze ca teolog mai întîi atenția este raportul vital dintre suflet și Dumnezeu, dintre credincios și Hristos, caută să surprindă acest raport în dinamismul vibrant al desfășurării lui ca fapt duhovnicesc. Într-un studiu de vădită actualitate ni se înfrîșează relația dintre dogmă și viață (Dogma și viața creștină, în „Studii Teologice”, VI (1954), nr. 1—2). Semnificativ însă este adevărul că ceea ce ni se spune în acest studiu privește întreaga operă a profesorului Chițescu. A dînce și variata preocupare de a ne arăta teologia drept o mărturisire prin cuvînt și faptă a tainei vieții lui Dumnezeu nu este revelată în primul rînd printr-un stil adecvat și înstelat de metafore surprinzător de frumoase, mai ales în prima perioadă a activității teologice. Învățătura creștină, ca atare, chiar atunci cînd este prezentată rațional și fundamentată cu argumente de cugetare, e nedespărțită de rugăciune și de trăire virtuoză. Teologhisirea, ar vrea să ne spună, fiind o mărturie logică a adevărului descoperit, este o cale de acces la divin. Formulele folosite de Dogmatică sînt pline de sensuri duhovnicești, de aceea ele privesc doar pe cei ce cred, pe cei care l-au întîlnit pe Hristos pe drumul vieții, mărturisindu-l ca Dumnezeu și Mintuitor și trăind, în același timp, prin credința în El și în trupul Lui tainic, Sfînta Biserică.

Privind la cei 80 de ani pe care i-a împlinit profesorul Nicolae Chițescu nu putem să nu admirăm, retrospectiv, o viață în-

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Din agenda
Prea Fericitului Părinte

IUSTIN
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vineri, 10 februarie a.c., P.F. Patriarh Iustin a primit pe Excelența Sa Dimitrios Serbos, ambasadorul Greciei la București. La primire a luat parte P.S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul.

Marti, 14 și miercuri, 15 februarie a.c., P.F. Patriarh Iustin a prezidat lucrările Sinodului permanent pentru rezolvarea unor probleme curente.

Vineri, 17 februarie a.c., P.F. Patriarh Iustin a participat la consfătuirea cu șefii și delegații cultelor religioase din țara noastră, care s-a ținut în vederea pregătirii Conferinței Cultelor din România pentru pace și dezarmare ce va avea loc în luna iunie 1984.

Luni, 5 martie a.c., ziua de naștere a P.F. Patriarh Iustin. Potrivit tradiției, după slujba Te-Deumului săvârșită la Catedrala patriarhală în prezența unor înalți ierarhi aflați în București, colaboratorii direcți ai P.F. Sale, s-au prezentat la Cabinetul patriarhal pentru a adresa Intîistătorului Bisericii Ortodoxe Române, urări de sănătate, fericire și mulți ani la cîrma destinului Bisericii noastre strămoșești.

Vineri, 23 și sîmbătă, 24 martie a.c., P.F. Patriarh Iustin, împreună cu I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, au participat, în calitate de deputați la lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale a R. S. României.

Duminică, 25 martie a.c., P.F. Patriarh Iustin a luat parte la slujba parastastului care s-a oficiat la Catedrala patriarhală cu prilejul împlinirii a șapte ani de la trecerea la cele veșnice a fericitului intru adormire Patriarhal Justinian Marina.

Luni, 2 aprilie a.c., P.F. Patriarh Iustin a participat la un dejun oferit de Ambasadorul Marii Britanii la București, cu prilejul vizitei în țară a Excelenței Sale Episcopului anglican John Satterwaite, de Gibraltar. La dejun au mai luat parte: P.P. Episcopi-vicari Vasile Tîrgovișteanul și Roman Ialomiteanul și P.Cuv. Arhim. Nifon Mihăiță, consilier patriarhal.

Marti, 3 aprilie a.c., P.F. Patriarh Iustin a primit la reședința patriarhală din București pe Excelența Sa Episcopul anglican John Satterwaite de Gibraltar, cu care prilej P.F. Sa a oferit un prînz în cinstea oaspetelui. A fost prezent preotul anglican din București, Rev. Robert Broun.

Luni, 9 aprilie a.c., P.F. Patriarh Iustin a primit pe I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției, venit într-o vizită în țara noastră, ca invitat al Patriarhiei Române. Oaspetele a fost însoțit de P.C. Prof. Pr. Ioan Bria, de la Consiliul Ecumenic al Bisericii de la Geneva. La primire și discuțiile care au urmat, au luat parte: P.S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, P.C. Pr. vicar Constantin Părvu și P.C. Pr. Dumitru Soare, directorul Institutului Biblic. P.F. Sa a oferit la Palatul patriarhal un prînz în cinstea oaspetelui.

Miercuri, 11 aprilie a.c., P.F. Patriarh Iustin a asistat la Sf. Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, săvârșită la Biserica „Sf. Gheorghe” de la M-rea Cernica, de lângă București, cu ocazia prăznuirii Sf. Ierarh Calinic de la Cernica, ale cărui sfinte moaște se găesc în acest sfînt lăcaș. A fost de față I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției, de la Geneva, însoțit de P.C. Prof. Pr. Ioan Bria, de la Consiliul Ecumenic al Bisericii.

Joi, 12 aprilie a.c., P.F. Patriarh Iustin a avut o întrevedere cu I.P.S. Mitropolit Damaskinos al Elveției, înainte de plecarea din țară, care a avut loc în după amiaza aceleiași zile.

Sîmbătă, 21 aprilie a.c., la orele 24.00 P.F. Patriarh Iustin împreună cu P.S. Episcop-vicar Roman Ialomiteanul au săvârșit slujba Sf. Învierii în fața Catedralei patriarhale din București. La sfîrșit a fost citită pastorală de Sf. Paști a P.F. Patriarh Iustin.

SIBIU

● Intre 2—5 aprilie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a participat la o masă rotundă cu caracter internațional, care s-a ținut la Moscova și la care s-a discutat tema: „Un Cosmos fără arme”.

● Intre 5—7 aprilie 1984, Înalt Prea Sfinția Sa a luat parte la Praga la ședința Comitetului European de înfruntare bisericească, ce funcționează în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericii și al Conferinței Bisericilor Europene.

● Intre 11—18 aprilie 1984, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a făcut o vizită în Statele Unite ale Americii, unde a cercetat comunități românești, fiind totodată oaspetele I.P.S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei ortodoxe române misionare în America și Canada.

● Marti, 24 aprilie 1984, a treia zi de Sfintele Paști, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a primit vizita a trei teologi rom.-cat. de la Universitatea din Graz (Austria) și anume: Dr. Heinrich Schuderer, Harald Baloch și Franz Grabrer, conduși fiind de P.C. arhim. Daniel Gelsi (Roma).

● Interesați a cunoaște viața liturgică și în general spiritualitatea Ortodoxiei, în cadrul întrevederii au fost abordate și o seamă de aspecte legate de activitatea ecumenică de azi.

● Oaspeții au vizitat cu acest prilej catedrala mitropolitană și Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

● Intre 2—6 mai 1984, Înalt Prea Sfinția Sa a luat parte la ședința Prezidiului și Comitetului consultativ al Conferinței Bisericilor Europene, care a avut loc la Montreux (Elveția).

● Deși abia sosit dintr-o lungă călătorie în Statele Unite ale Americii, I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a participat și slujit la sf. slujbă a Prohodului Domnului de vineri seara, 20 aprilie 1984.

● Înalt Prea Sfinția Sa a slujit apoi la sf. slujbă a Învierii și apoi la Sf. Liturghie, în cadrul căreia a prezentat credincioșilor Pastorală la Învierea Domnului 1984, intitulată: „Ziua Învierii — ziua bucuriei”, adîncind unele laturi ale ei.

● La sf. slujbă a Învierii au participat Em. Sa Domnul Episcop Dr. Theodor Schober, Președinte la Das Diakonische Werk (Stuttgart, R.F.G.) însoțit de Em. Sa Domnul Episcop Albert Klein al Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu. A fost de asemenea de față, ca de altfel toată Săptămîna Mare, P.C. arhim. Daniel Gelsi, profesor de Liturgică la Institutul Pontifical Sf. Anselm din Roma.

● În aceeași zi, 22 aprilie 1984, după amiază I.P.S. Sa a slujit la vecernia Învierii, la sfîrșitul căreia a rostit credincioșilor prezenți în catedrala mitropolitană din Sibiu un bogat cuvînt de învățătură, insistînd cu deosebire asupra semnificației citirii Sf. Evanghelii în mai multe limbi și asupra argumentelor Învierii Mîntuitorului Hristos.

● În ziua de 24 martie a.c., din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, Prea Sfințitul Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a oficiat Sf. Liturghie în capela mitropolitană din Sibiu cu hirotonirea în preot a diaconului Chișiu Emanoil, pentru parohia Chesler, prot. Mediaș — și cu hirotonia în diacon a teologului Man Virgil.

● La data de 25 martie — sărbătoarea Bunei Vestiri — Prea Sfinția Sa a oficiat Sf. Liturghie în biserica parohială din Apoldul de Jos, prot. Sibiu, cu hirotonia în preot a diaconului Martin Iacob, numit pe seama parohiei Cernatu de Jos, prot. Sf. Gheorghe. Cu acest prilej P.S. Sa a fost însoțit de P.S. pr. prof. Sebastian Șebu care a rostit și predica zilei.

● La sfîrșitul Sf. Liturghii Prea Sfințitul Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a scos în evidență atît însemnătatea sărbătorii Bunei Vestiri, cît și legăturile dintre Biserica Ortodoxă Română cu Biserica din Nazaret unde, între anii 1977—1978 Biserica Bunei Vestiri din Nazaret a fost pictată de meșteri din țară, cheltuielile fiind suportate în întregime de Patriarhia Română.

● Duminică, 1 aprilie 1984, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel” din parohia Oradea-Ioșia, păstorită de preoții Ioan Porumb și Ioan Popa. Cu acest prilej a fost hirotonit intru preot diaconul Hațegan Ioan, licențiat în teologie, pentru parohia Buciumi, prot. Beiuș.

● Vineri seara, în 6 aprilie 1984, ierarhul a participat la Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în biserica cea mare din Oradea-Velența, păstorită de preoții Vasile Stanciu și Marian Niță.

● De Duminică Floriilor (15 aprilie 1984), chiarhul a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din orașul Aleșd, prot. Oradea, cu care prilej a făcut instalarea noului preot Petru Lup, iar după-masă în cadrul vecerniei oficiată în biserica din parohia vecină Tinăud, a făcut și aici instalarea unui nou preot, Vasile Boșca.

● În Joia Mare, ierarhul a săvîrșit cu un sobor de clerici slujba Sf. Patimi ale Mîntuitorului, în Catedrala episcopală, iar în Vinerea Mare, Prohodul Domnului în biserica „Sf. Nicolae” din Oradea, în care a slujit și la vecernia Învierii din prima zi de Paști.

● A doua zi de Paști (23 aprilie 1984), potrivit tradiției, ierarhul a făcut o vizită canonică în orașul Beiuș, săvîrșind Sf. Liturghie în biserica din centru.

● Vineri, 27 aprilie 1984, de Izvorul Tămăduirii, chiarhul a săvîrșit Sf. Liturghie, de ziua hramului, în biserica cea mare a Mănăstirii Izbu, prot. Beiuș, cu care prilej a făcut și instalarea noului stareț, Prea Cuviosul Părinte Ieromonah Iorest Grebenea.

ORADEA

● De Duminică Floriilor (15 aprilie 1984), chiarhul a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din orașul Aleșd, prot. Oradea, cu care prilej a făcut instalarea noului preot Petru Lup, iar după-masă în cadrul vecerniei oficiată în biserica din parohia vecină Tinăud, a făcut și aici instalarea unui nou preot, Vasile Boșca.

● În Joia Mare, ierarhul a săvîrșit cu un sobor de clerici slujba Sf. Patimi ale Mîntuitorului, în Catedrala episcopală, iar în Vinerea Mare, Prohodul Domnului în biserica „Sf. Nicolae” din Oradea, în care a slujit și la vecernia Învierii din prima zi de Paști.

● A doua zi de Paști (23 aprilie 1984), potrivit tradiției, ierarhul a făcut o vizită canonică în orașul Beiuș, săvîrșind Sf. Liturghie în biserica din centru.

● Vineri, 27 aprilie 1984, de Izvorul Tămăduirii, chiarhul a săvîrșit Sf. Liturghie, de ziua hramului, în biserica cea mare a Mănăstirii Izbu, prot. Beiuș, cu care prilej a făcut și instalarea noului stareț, Prea Cuviosul Părinte Ieromonah Iorest Grebenea.

Semnalăm... Semnalăm...

● VATRA (nr. 2, 1984, p. 12), publică o introducere a lui E. M. Cioran la cartea sa „Précis de decomposition” (Compendiu de descompunere). Ca tot ce a scris acest „demiurg de-a-noastelea”, cum se numește el însuși, și aceasta e o confesiune. Pe clapele orgoliului de care nu va scăpa niciodată, cîntă aici o simfonie a modestiei, împinsă pînă la smerenie, investigînd în adîncimile din el cu bisturiul, sîngerînd și bucurîndu-se, autoflagelîndu-se ca un profet exaltat. Cioran jonglează cu dezinvoltură cu ideile și e alît de invizibil și insesizabil efortul în căutarea gîndurilor și a cuvîntelor, încît toate par a-i veni sub condei cu o ușurință netirească. E alît de îndrăgostit de cuvîntele, încît cred că istoria culturii va ezita să-l treacă printre filozofi. Se joacă. Și cînd te joci, poți spune orice. Și poți întoarce totul pe dos, nevinovat, precum copiii minune; de nu cumva pervers precum altcineva pe care îl și mărturisește: „În forul meu interior am fost întotdeauna de partea diavolului: neputînd să-l egalez prin putere, am încercat cel puțin să-l ajung prin insolență, amărăciune, arbitrar și capriciu” (Din introducerea citată mai sus). De multe ori a reușit! E un scriitor mare!

● Pagina Enciclopedică din Contemporanul (10, 1984, p. 5), dedică o coloană lui Confucius, semnată de Constantin Coșman, iar mai jos, Constantin Lupeanu traduce din limba chineză Maxime de același învățat care a trăit cu un secol înaintea lui Socrate. Iată una din ele: „Înainte vreme, oamenii învățau pentru a se perfecționa; acum o fac pentru a trece drept învățați.” Nimic nou sub soare! Și în Biblia noastră se găesc maxime de aceeași valoare ca și cele selecționate de Constantin Lupeanu.

● În „Contemporanul” (9, 1984, p. 14) Corneliu Bogdan scrie despre Moralitatea politicii mondiale. A se vedea și articolul dintr-un Telegraf din 1983: O nouă ordine morală internațională.

● Teodor Pavel recenzează cu nedismulată adevăzută suferință față de erou, cartea lui Corneliu Albu: PE URMELE LUI ION-INOCENȚIU MICU-KLEIN (București, 1983). Sintem alături de el. Înselați că li se vor recunoaște anumite drepturi, fiindcă altă cale nu mai vedeau, o parte din românii transilvăneni consimțiseră în 1700 la uniție. Două diplome imperiale le garantau schimbarea statutului lor în viața publică, socială și politică mai ales, cea din 1699 și cea din 1701. Sprijinit pe ele și-a început Ion-Inocențiu Micu-Klein lupta, dar diplomele au fost ascunse, date pierdute, promisiunile uitate, iar uniția — compromisul de conștiință — rămasă făcută, fără nimic în schimb. Ierarhul s-a dus la Viena după dreptate: Maria Tereza l-a supus unei aspre anchete; s-a dus după mai multă dreptate la Roma: papa Benedict al XIV-lea l-a sechestrat 24 de ani acolo, unde a și murit cu sufletul mîhnit și neîmpăcat. Și mai sînt unii care, uitîndu-l pe acest martir al cauzei românilor înșelați, după secole, își alinaiază „conștiința” cu cea a asuptorilor săi. Care conștiință? Cea înșelată? Care conștiință?

● Execuții capitale: așa mi-aș intitula — chiar cu riscul pleonasmului — sentimentul net cu care am rămas după ce am citit recent două recenzii în Revista de filozofie (XXXI, 1, 1984). Ion Goian scrie despre: „Eseuri critice”, de H. H. Stahl (p. 76—80), iar Gheorghe Dănișor despre: „Discurs despre morală”, de Traian Gănju (p. 81—83). Ambii recenzenti conving.

● Intre două studii prea cu bunăvoință socotite de filozofie, „Revista de filozofie” (XXXI, 1, 1984) publică AFORISME de Lucian Blaga. Reținem unul: „Prostul cel mai prost este prostul alterat de filozofie” (p. 72).

● Modest Morariu, în prefața la Englez Francez Spaniol, de Salvador de Madariaga (în vol. Itinerarii spirituale, Ed. Meridiane, 1983, p. 150—151), face o scurtă comparație între acesta și Hermann von Keyserling din Analiza spectrală a Europei. Pe don Salvador îl îndreptățește cînd sacrifică efectele în numele rigorii, iar pe von Keyserling îl condamnă pentru că preferă efectele (stilistice desigur) în dauna rigorii. Depinde ce urmărește fiecare: unul face literatură, altul istorie. Mai ales cînd o și mărturisesc, precum von Keyserling care previne cititorul că vrea să fie pictor, nu fotograf. Ori, e limpede că cel dinlăun va face literatură, va interpreta după bunul său plac, iar al doilea va produce documente. Dar, fără îndoială — cînd vrem istorie, opțiunile noastre se dirijează către fotograf.

● La rubrica Document din S.O.P. (Service orthodoxe de presse), Paris, se publică un studiu al pr. prof. I. Bria, sub titlul: „Teologia misiunii: teme actuale, probleme de adîncit” (în nr. 85, 1984, p. 27). Deși dogmatist de formație, I. Bria se arată tot mai preocupat de probleme de misiologie, desigur stimulată și de funcția pe care o ocupă în Consiliul Ecumenic al Bisericii, aceea de director-adjunct al Comisiei „Misiune și Evanghelizare”. Oricum, devenind o prezență din ce în ce mai activă în teologia ortodoxă contemporană, poate constitui pentru mulți un bun exemplu.

● Documente esențial umane se intitulează o recenzie la ACTELE MARTIRICE, semnată de Gheorghita Geană în revista „Viața Românească” (LXXVIII, 8, 1983, p. 89—90). Oprindu-se în deosebi asupra martirilor din spațiul românesc, din viața cărora dă informații substanțiale, autorul recenziei dovedește sensibilități neașteptate față de interdependența istorie—spiritualitate—limbă—unitate—continuitate la poporul român. „Pentru ființa românească, simțitoare și cugetătoare, publicarea acestui corpus de acte martirice înseamnă un licăr de lumină în plus... E un bun cîștigat pentru imaginea ce o avem despre noi înșine că formarea poporului român, cristalizarea limbii române și începuturile creștinismului în spațiul carpato-pontic sînt trei momente sincretice, care nu pot fi despărțite unul de altul fără a păgubi înțelegerea fiecărui în parte și a tuturor laolaltă” (p. 89). Cităm tot din recenzie: „De aproape două mii de ani deci, spiritualitatea acestui popor se nutrește și din jertele cîtorva dintre martirii dinlăun, care au situat eternul mai presus de efemer, refuzînd să vadă în moarte un sfîrșit și acceptîndu-și destinul cu seninătate”.

● Face apoi o interesantă legătură între jertele martirilor și spiritualitatea Mioriței care s-ar fi putut inspira din aceste jertle. Sugerînd că geneza Mioriței s-ar putea localiza în perioada creștinării, recenziul avansează o ipoteză fascinantă care va interesa desigur pe toți exegeții poemei.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechil Oancea; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.